

"YASHIL IQTISODIYOT
VA TARAQQIYOT"

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI:
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI

23-24
OKTYABR

23-24
OCTOBER
2025

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI

IV
GLOBAL VA
UZBEKISTON –
2030
DUNYO
IQTISODIYOT
STRATEGIYA
"O'ZBEKISTON –
2030"
FORUM

GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI:
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI

GLOBAL AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS: "UZBEKISTAN-2030" STRATEGY

ГЛОБАЛЬНЫЕ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ:
СТРАТЕГИЯ «УЗБЕКИСТАН –2030»

FORUM

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

2025

ELEKTRON ILMIY JURNAL

MAXSUS SON

- MACROECONOMIC STABILITY
- LABOR MARKET IN THE GREEN ECONOMY
- GLOBAL ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS
- GREEN INVESTMENT AND FINANCING
- GREEN TECHNOLOGIES
- ECO-TOURISM
- GREEN INNOVATIONS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

TASHKENT
STATE
UNIVERSITY OF
ECONOMICS

2nd CONFERENCE
BANKING /
FINANCIAL
DIRECTION
THE PRIVATE

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI

2030

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

(MAXSUS SON)

TOSHKENT–2025

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

ISBN: 978-9910-8110-8-1

UO'K: 004.89(575.1)(062)

KBK: 32.813(5O')ya1

T 97

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INNOVATSION SIYOSATNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI – OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASI, RAQAMLI MODERNIZATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI.....	13
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich	
O'ZBEKISTON YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHI: ZARURAT, MAQSADI VA AYRIM MUAMMOLARI, YECHIMLAR	16
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna	
FAN, TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISHDAGI SO'NGGI TENDENSIYALAR VA INNOVATSIYALAR	25
To'ychiyev Olimjon Alijonovich	
QURILISH TASHKILOTLARIDA KREDITGA LAYOQATLILIKNI BAHOLASHNI RAQAMLASHTIRISH	30
Mavlanov Normo'min Normamatovich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA DAVLAT XARIDLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA ELEKTRON SAVDOLARNING AHAMIYATI.....	37
Turabov Sarvar Abdulmalikovich	
O'ZBEKISTONNI MINTAQAVIY TA'LIM VA ILM-FAN HABIGA AYLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	41
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISH STRATEGIYALARIGA INNOVATSION KOMPONENTLARNI INTEGRATSIYA QILISH USULLARI	46
Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
OROL DENGIZI MEROSI: EKOLOGIK FOJIANI BARQAROR EKOTURIZM IMKONIYATLARIGA AYLANTIRISH	52
Zufarova Nozima	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	60
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
O'ZBEKISTONDA ISHCHI KUCHI BOZORINING TAKRORIY AMAL QILISHINING NAZARIY JIHATLARI	66
Mamaraximov B.E.	
BANK-MOLIYA TIZIMIDA QIMMATLI QOG'OZLAR VA MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH ORQALI GAROV DIVERSIFIKATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	70
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TO'QIMACHILIK SANOATIDA MARKETINGNING INNOVATSION KONSEPSIYALARI.....	76
Jumayev Olimjon Sadulloyevich, Axmedova Shoxsanam Sindbod qizi	
SAVDO KORXONALARIDA EKOLOGIK MAHSULOTLARNI TARG'IB QILISH VA SOTISHNI RAG'BATLANTIRISH USULLARI	84
Jalalova Dildora Jamolovna	
DIRECTIONS OF FORMING AND PROVIDING A COMPETITIVE EXPORT-ORIENTED ECONOMY IN UZBEKISTAN	87
Asatullaev Khurshid Sunatullaevich, Nasirkhodjaeva Dilafruz Sabitkhanovna, Abdullayeva Madina Kamilovna	
FROM SCIENCE TO BUSINESS: HOW UNIVERSITIES STIMULATE INNOVATION	94
Prof. A. Bobozhonov, Prof. A.M. Shatre, Assoc. Prof. V. Kirilova Vladimirova, prof. R.Kh. Karlibaeva	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TECHNOLOGIES IN UZBEKISTAN BASED ON ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE	100
Otamuratov Sarvar	
SPECIFIC FEATURES OF MIGRATION FROM UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ORGANIZATIONAL IMPROVEMENT	105
Sabirova Lola Shavkatovna, Shaislamova Nargiza Kabilovna	

KORXONA BARQAROR AXBOROT TIZIMINI YARATISH QIYINCHILIKLARI.....	112
Abidov Abdujabbar Abduxamidovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIGA FOIZ RISKINING TA'SIRI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	119
Isakov.J.Ya	
CREATION OF A MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT AND INTRODUCTION OF A MODEL OF COMPLETE TRANSITION TO THE NETZERO ENERGY SYSTEM IN UZBEKISTAN	127
Makhmudova Guljakhon N., Gulomova Nigora Farxadovna	
УСИЛЕНИЕ ВОЗДЕЙСТВИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА НА СТОИМОСТНУЮ ОЦЕНКУ ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ ПРОИЗВОДСТВА.....	133
Алишер Расулев, Сергей Воронин	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ В РАЗВИТИИ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ПЕРСПЕКТИВА И ПРИКЛАДНЫЕ РЕШЕНИЯ ДЛЯ ИХ ПЕРЕХОДА К МСФО.....	143
Эргашева Шахло Тургуновна	
DEVELOPMENT PROSPECTS OF AGRICULTURAL ECONOMIC ACTIVITY UNDER DIGITAL TRANSFORMATION	151
Boburjon Vafoev	
ENERGETIKA TIZIMIDAGI KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINING TAHLILI.....	157
Matnazar Yusupovich Raximov	
АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ	162
Очилова Хилола Фармоновна	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR	167
Abdullayev Suyun Artikovich	
THE INTERCONNECTION BETWEEN DIGITAL LEARNING PLATFORMS AND THE DIGITAL ECONOMY.....	171
Kuchkarov Takhir Safarovich, Kholmonov Shodiyor Karshiboyevich	
BANK-MOLIYA TIZIMI VA XUSUSIY SEKTORNI RIVOJLANTIRISHDA YANGI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA BANK FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISH IMKONIYATLARI	174
Norov Akmal Ruzimamatovich	
РАЗВИТИЕ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА В РАМКАХ ПЕРСПЕКТИВ ВСТУПЛЕНИЯ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ	180
У.А.Юлдашева	
ЗЕЛЕННЫЕ ПОТРЕБИТЕЛИ - ПУТИ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОГО РОСТА В РАМКАХ УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИКИ	185
Дехканова Наргиза Шарифовна	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АУДИТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	192
Ходжаева М.Х.	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	199
Akbarova Barno Shuxratovna	
SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH THROUGH TOURISM UNDER THE GREEN ECONOMY FRAMEWORK	204
Jumayev Akbar Mahmudovich	
MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	210
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARIDA KORPORATIV MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OPTIMALLASHTIRISH	216
Matrizayeva Dilaram Yusupbayevna	
UZBEKISTAN AT THE CROSSROADS OF HISTORY AND GREEN INNOVATION: FROM THE GREAT SILK ROAD TO A SUSTAINABLE FUTURE	220
Avalova Gulshod Murodullayevna	

ГЛАВНЫЕ ВЕКТОРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	226
Абдуллаева М.К.	
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN THE INDUSTRIAL CLUSTERS SYSTEM IN UZBEKISTAN: MODERN TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	233
Kholikova Rukhsora Sanjarovna	
HUDUDDAGI KICHIK BIZNESNING SAMARALI TARKIBIY TUZILMASINI SHAKLLANTIRISHDA MUTASSADI TASHKILOTLARNING O'ZARO UYG'UN HARAKATINI TASHKIL ETISH.....	239
Sharipov Kuvondik Baxtiyorovich	
BUSINESS ANALYTICS IN HISTORICAL PERSPECTIVE: LESSONS FROM THE INDUSTRIAL REVOLUTION TO THE DIGITAL AGE	246
Burhanova Sabo Tulanovna	
"COST ENGINEERING"NING NAZARIY ASOSLARI VA UNI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHDAGI O'RNI.....	252
Zaynitdinova Umida Djalalovna	
FEATURES AND WAYS OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY.....	256
Kobilov Alisher, Majidova Irodahon	
ПИЩЕВАЯ ИНДУСТРИЯ УЗБЕКИСТАНА: АГРАРНЫЙ ИМПУЛЬС, ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ И ЦЕНОВАЯ КОНЪЮНКТУРА.....	263
Юлдашев Голибжон Тургунович, Элдорбеков Гофурбек Искандарбек угли	
INCOME INEQUALITY AND MACROECONOMIC DETERMINANTS IN UZBEKISTAN: AN EMPIRICAL ANALYSIS	273
Muhammad Eid Balbaa, Marina Sagatovna Abdurashidova	
РЫНОК ТРУДА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	276
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
EKOLOGIK QO'RIQXONALARDA MONITORING JARAYONLARINING IQTISODIY VA TASHKILIY ANAMIYATI	282
Homidov Hamdam Hasan o'g'li	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	288
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
SUSTAINABLE TOURISM AND BIODIVERSITY PROTECTION: CASE OF UZBEKISTAN WITHIN THE UNESCO WORLD HERITAGE FRAMEWORK.....	294
Yuldasheva Dilnoza Ulugbekovna	
ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ НЕЙРОМАРКЕТИНГА НА МАРКЕТПЛЕЙСАХ (WILDBERRIES, UZUM MARKET, ЯНДЕКС МАРКЕТ)	300
Юлдашев Жамшид Абрарович	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК СТИМУЛ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА.....	309
Шаюсупова Наргиза Тургуновна	
GLOBALASHUV SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHI O'ZBEKISTONNING XALQARO SAVDOSIGA VA IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TAHDID SIFATIDA.....	315
Mamatov Mamajan Ahmadjonovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA INNOVATSION SUG'URTA MAHSULOTLARINI JORIY QILISH MASALALARI	321
Xalikulova Gulzada Tadjimuratovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT BOZORIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH ORQALI BARQAROR ISTE'MOLNI RAG'BATLANTIRISH	333
Eshmatov Sanjar Azimqulovich	
ИННОВАЦИОННЫЕ ЗЕЛЁНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНАЯ ПРАКТИКА	337
Назарова Ра'но Рустамовна, Мусаева Гавхар Ахматжон кизи	
YASHIL IQTISODIYOTDA MEHNAT BOZORI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	343
Homidjonov Fozilxon Umarxon o'g'li, Haydarov Kamoliddin Baratovich	

GREEN INVESTMENT: PATHWAYS TOWARD A SUSTAINABLE FUTURE.....	348
Odilova Sitara Sayfitdin kizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	351
Kutbitdinova Mohigul Inoyatovna	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA YASHIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRI	356
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
ELEKTR SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	361
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
УЧЕТ ЗАТРАТ И МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ В НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ	368
Махкамова Саида Гайратовна	
MILLIY HISOBLAR TIZIMIDA INTELLEKTUAL MULK MAHSULOTLARINI MAKROIQTISODIY DARAJADA HISOBGA OLISHNING METODOLOGIK ASOSI.....	375
Sunnatov Muxtor Ne'matovich	
RENEWABLE ENERGY AND MACROECONOMIC STABILITY IN CENTRAL ASIA: PATHWAYS WITHIN THE GREEN ECONOMY	382
Khabibullo Abdullaev	
JAHON SUG'URTA AMALIYOTI ASOSIDA O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORIDA YANGI RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	387
Abdimom'ina Saodat Taxirjonovna	
INTEGRATING DATA SCIENCE INTO GREEN FINANCING AND ECO-INNOVATIONS: ACHIEVING THE GOALS OF UZBEKISTAN-2030	397
Norboev Odil Abraevich, Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli	
O'ZBEKISTONDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI DIVERSIFIKATSIYALASH AMALIYOTI VA ISTIQBOLLARI	404
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
СОЗДАНИЕ ЗЕЛЕННОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОРИДОРА В ЕВРОПУ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АЗЕРБАЙДЖАНА, КАЗАХСТАНА И УЗБЕКИСТАНА.....	411
Лала Гамидова Адиль, Арзман Гусейнов Айдын	
MAHALLA TIZIMIDA AHOLINI OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARIGA BO'LGAN ISTE'MOL TALABLARI MODEL.....	419
S. Qulmatova	
AHOLI ICHKI MIGRATSIYASINING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRINI STATISTIK O'RGANISH	427
Mirolimov Mirislon Mirshokir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI	434
Jumaniyozova Mukaddas Yuldashevna	
ЗЕЛЁНЫЕ ФИНАНСЫ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	438
Фаттахова Муниса	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASI FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN MUVOFIQLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	444
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH	452
Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li	
СПОСОБЫ УПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ В ЦЕЛЯХ ПЕРЕХОДА НА РАЗРАБОТКУ ЗЕЛЕННЫХ ИННОВАЦИЙ	459
Юдаков Александр Андреевич	
O'ZBEKISTONNI JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISHINING OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHGA TA'SIRI.....	466
Axmedova N.A.	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KLASTERLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMI	471
Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li	
DEVELOPMENT SCENARIOS OF UZBEKISTAN'S ACTIVE LABOR FORCE UNTIL 2030 AND THEIR ECONOMIC IMPLICATIONS	476
Ganiev Bakhtiyor Zulfikor ugli, Rakhmonov Bekzod Sharibjon ugli	
РАЗВИТИЕ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ КАК ФАКТОР СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ ЖЕНЩИН В УЗБЕКИСТАНЕ	481
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
YASHIL ENERGETIKA VA UNING IQTISODIY TARAQQIYOTDAGI O'RNI	488
Babadjanova Malika Ruzimova	
BENCHMARKING IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY: STRATEGIES FOR SUSTAINABLE COMPETITIVENESS	492
Abdurashidova Nigora	
УЗБЕКИСТАН СТРЕМИТСЯ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ, ВНЕДРЯЯ ПРИНЦИПЫ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ	498
Сагдуллаева Гулнора Ботыровна	
O'ZBEKISTONDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KOMPANIYALARNING GLOBAL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI	502
Sharipov Ixtiyor Baxtiyorovich	
ZAIF BANDLIK DAN UNUMLI BANDLIK SARI TRANSFORMATSIYA: O'ZINI O'ZI BAND QILISH	507
Qurbonov Samandar Pulatovich	
ВОЗОБНОВЛЯЕМАЯ ЭНЕРГИЯ В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕКУЩИЕ ТЕНДЕНЦИИ И БУДУЩЕЕ РАЗВИТИЕ	514
Меҳрибан Самедова Тофик	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIRI	521
Zafar Alisherovich Mamadiev, Nodira Isametdinovna Xasanxonova	
SAVDO KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA INTEGRATSIYA QILISH MEKANIZMLARI	526
Ablazov Lazizbek Abdiquosimovich	
TIJORAT BANKLARINING TRANSFORMATSIYASI JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH	530
Ziyadullaev Z.	
TO'LOV TIZIMI KONSEPTUAL MODELINING SHAKLLANISH TAMOYILLARI	537
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
STAFF PERFORMANCE EVALUATION BASED ON KPI SYSTEM INDICATORS	546
Rakhmatullaeva Shakhnoza Khamidovna, Sadriddinova Sevinchkhon	
SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC TRENDS	555
Svetlana Yurievna Shatokhina	
MILLIY TARBIYA OMILLARI VA MILLIY MADANIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA O'QUV TASHABBUSKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-AMALIY ASOSLARI	560
Azimova Nilufar Nuriddinovna	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI TA'MINLASHDA BANK RESURLARINING ROLI	567
Xodjayeva Jeyrona Ravshonbek qizi	
O'QUV DASTURINI INTEGRATSIYALASH VA YASHIL KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH: AKADEMIK VA SANOAT O'RTASIDAGI TAFOVUTNI YOPIISH	572
Qo'ziqulova Dilfuzaxon Maxammatisaqovna	
DIGITAL TRANSFORMATION AND DIGITAL PLATFORMS AS A KEY FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTITIES	580
Rizayeva Nilufar Oblakulovna	

IQTISODIY OLIY TA'LIMDA STRATEGIK INNOVATSIYALAR: YASHIL KO'NIKMALARNI MILLIY VA GLOBAL BARQARORLIK MAQSADLARI BILAN MUVOFIQLASHTIRISH	585
Xasanova Zarina Maxamadaliyeva	
MARKAZIY OSIYODA YASHIL IQTISODIYOT: BARQAROR RIVOJLANISH YO'LIDAGI TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	594
Aminov Shovkat O'ktam o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	598
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И СНИЖЕНИЕ РИСКОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ НА ОСНОВЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ТРАНЗАКЦИЙ В ФИНАНСОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ СИММЕТРИЧНЫХ КРИПТОСИСТЕМ.....	605
Рахимбердиев Қ.Б.	
ИНТЕГРАЦИЯ ФИНАНСОВЫХ И СТРАХОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	612
Ш.Ф.Кобилжонова	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КАПИТАЛА ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ	618
Д.А.Юлдашева	
РОЛЬ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И СТРАХОВЫХ МЕХАНИЗМОВ В СТИМУЛИРОВАНИИ РАЗВИТИЯ ЧАСТНОГО СЕКТОРА	624
Г.Т.Ахмедова	
SUG'URTA BOZORI FAOLIYATINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TRANSFORMATSIYALASH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	630
Saidov Farrux Faxriddinovich	
OPPORTUNITIES TO ENSURE SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE ENERGY SECTOR THROUGH THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY.....	635
Ulashov Aliboy Rashid ugli, Istamova Nasiba Narzillo kizi	
INKLYUZIV OLIY TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLASH JARAYONINI TASHKILLASHTIRISH	641
Akbarova Kamola Abdugabbor qizi	
YOUTH-DRIVEN PATHWAYS TO GREEN EMPLOYMENT: A THEORETICAL EXAMINATION OF INCLUSIVE ECONOMIC STRATEGIES	646
Suvpulatov Ozodjon Alijon ugli	
KICHIK BIZNES INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALAR VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI	651
Botirova Xulkar Olimjonovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH KLASSTERLARI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR.....	655
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi	
BIOTECHNOLOGICAL SOLUTIONS IN URBAN PLANNING: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS OF "LIQUID TREES"	660
Nosirkulov Asadjon Ahmadjon ugli	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING O'RNI.....	663
Fayziyeva Dilso'z Bahodirovna	
KREDIT PORTFELIDA MUAMMOLI KREDITLAR ULUSHINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	668
Salixova G.J	
O'ZBEKISTONDA KANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	672
Boboyorova Maftuna Xaqul qizi, Boboyorov Islombek Xaqul o'g'li	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	675
Xusniddinov Yorqinjon Muhiddin o'g'li	

MODA SANOATIDA CRM TIZIMLARINI ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARI BILAN UYG'UNLASHTIRISHDAGI TO'SIQLAR	679
Xalilova Nafisa Komilovna	
ENHANCING FOREIGN ECONOMIC RELATIONS AS A DRIVING FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	683
Khaitova Feruza Bahrom kizi	
MARKAZIY OSIYO MAMLUKATLARIDA XORIJIY INVESTITSİYALARINING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIGA TA'SIRI	687
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
BUXORO VILOYATIDA HUNARMANDCHILIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: TAHLIL VA ISTIQBOLLAR.....	693
Ravshanova Gulchexra Ravshanovna	
SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING MEXANIZMLARI TURLARI VA OLIMLARNING YONDASHUHLARI	698
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	703
Norova Nozima Nabiyeвна	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA REAL SEKTORNI KREDITLASH MEXANIZMLARINI SAMARALI JORIY ETISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJIGA TA'SIRI.....	709
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
MOLIYA TIZIMIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	715
Rizaev Mirmahmud Xotamjanovich	
YASHIL MARKETING VA ESG INTEGRATSIYASI: STATISTIK TAHLIL VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	721
Charos G'ayratova	
ИННОВАЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО КАПИТАЛА ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ.....	727
Г.А.Хайитбаева	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLAR TOMONIDAN TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KREDITLASH.....	734
Tajiddinov Jamshiddin Shamsutdinovich	
IQTISODIYOTNING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASIGA XORIJIY INVESTITSİYALAR TA'SIRINI BAHOLASH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	738
Shodiboyeva Dilzoda Farhodjon qizi	
MOLIYA TIZIMI BARQARORLIGI VA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING AHAMIYATI.....	743
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: AN ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CARBON EMISSIONS AND ECONOMIC DEVELOPMENT.....	748
Shakhriddinova Sitara Tolibjon kizi	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH JARAYONIDA TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ESG TAMOIYILLARINING ROLI	760
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOIYILLARI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA YETKAZIB BERISH STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISH	769
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
YASHIL IQTISODIYOT KONTEKSTIDA MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI MUSTAHKAMLASH: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	776
Isroilov Islomiddin Kamoliddin o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQISH	782
G'ulomov Musirmon	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTISIYALARNI JALB ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	786
Sharipova Shahnoza Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTISIYA MUHITIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA INVESTISIYALARNING IQTISODIYOTGA JALB ETILISH HOLATI TAHLILI	795
Karimova Qunduz Atanazarovna	
O'ZBEKISTON TURISTIK XIZMATLAR BOZORIDA BANDLIK TRANSFORMATSIYASINI VA UNI TARTIBGA SOLISH HOLATINI TAHLIL QILISH	804
To'xtayeva Xurshida Farxodovna	
INVESTITSIYA LOYIHALARIGA TA'SIR QILUVCHI INVESTITSIYA RISKLARINI BAHOLASH	811
Zohidova Ruxsora Komiljon qizi	
ТИПЫ НАЦИОНАЛЬНЫХ ФИНАНСОВЫХ РАЗВЕДОК: ОСНОВНЫЕ РАЗЛИЧИЯ, ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	817
Эсанов Шохрух Отабекович	
FACE RECOGNITION PROGRAM IN PYTHON	823
Khurramova Maftunakhon Zhurabekovna, Khurramov Azizjon Bakhodir ugli	
FORMATION OF ACCOUNTING POLICY FOR INTANGIBLE ASSETS	827
Farxod T. Abduvaxidov, Ramazon A. Abdurakhmanov	
O'ZBEKISTON EKSPORT TARKIBINI YUQORI QO'SHIMCHA QIYMATLI MAHSULOTLARGA O'TKAZISH STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	834
Raximov Eshmurod Normuradovich	
EKSPORT FAOLIYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	838
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
TURIZM KLASSTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	841
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi Farxodova Shohnova Umidbek qizi	
O'ZBEKISTON HAVO TRANSPORTI TIZIMINING JAHON IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	850
Azimova Moxinur Nozimovna	
ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ КАЧЕСТВА ОБСЛУЖИВАНИЯ В МАЛЫХ ГОСТИНИЦАХ ТАШКЕНТСКОЙ ОБЛАСТИ	856
Гаппарова Майрамхон Зафар кизи	

O‘ZBEKISTON TURISTIK XIZMATLAR BOZORIDA BANDLIK TRANSFORMATSIYASINI VA UNI TARTIBGA SOLISH HOLATINI TAHLIL QILISH

To‘xtayeva Xurshida Farxodovna

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti

Email: t.hurshidaxon@gmail.com

Annotatsiya: O‘zbekistonda turizm sohasining rivojlanishi mamlakat iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biriga aylanmoqda. Turizm nafaqat madaniy va tabiiy boyliklarni namoyish etishda, balki yangi ish o‘rinlarini yaratishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada O‘zbekistonning turistik xizmatlar bozorida bandlik ko‘rsatkichlari, ularni tartibga solishning joriy holati hamda raqamli iqtisodiyotning turizm sohasida bandlikka ko‘rsatayotgan ta’siri tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: Turizm xizmatlari, bandlik ko‘rsatkichlari, raqamli iqtisodiyot, turizm bandlik, mehnat bozori, iqtisodiy rivojlanish, turizm siyosati, mavsumiy bandlik.

Abstract: The development of tourism in Uzbekistan is becoming one of the key sectors of the national economy. Tourism plays an important role not only in showcasing the country’s cultural and natural wealth but also in creating new jobs. This article analyzes employment indicators in Uzbekistan’s tourism services market, the current state of their regulation, and the impact of the digital economy on employment in the tourism sector.

Key words: tourism services, employment indicators, impact of the digital economy on tourism employment, labor market, economic development, tourism policy, seasonal employment.

Аннотация: Развитие туризма в Узбекистане становится одной из ключевых отраслей экономики страны. Туризм играет важную роль не только в демонстрации культурного и природного богатства, но и в создании новых рабочих мест. В статье анализируются показатели занятости на рынке туристических услуг Узбекистана, текущее состояние их регулирования, а также влияние цифровой экономики на занятость в сфере туризма.

Ключевые слова: туристические услуги, показатели занятости, влияние цифровой экономики на занятость в туризме, рынок труда, экономическое развитие, туристическая политика, сезонная занятость.

KIRISH

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda turizm jadal rivojlanib, mamlakat iqtisodiyotining strategik muhim tarmoqlaridan biriga aylanib bormoqda. Mamlakatimizning boy madaniy va tarixiy merosi, tabiiy manzaralari, me‘moriy yodgorliklari xalqaro sayyohlarda katta qiziqish uyg‘otdi. Turizmni rivojlantirish nafaqat iqtisodiy o‘shishga ko‘maklashadi, balki yangi ish o‘rinlari yaratishda ham muhim rol o‘ynaydi. Xususan, raqamli iqtisodiyotning turizm xizmatlari sektoriga ta’siri bandlikni oshiradi, bu esa aholi farovonligini oshirishga katta hissa qo‘shadi va jamiyatning barqaror rivojlanishini qo‘llab-quvvatlaydi.

Ushbu maqola O‘zbekiston turizm xizmatlari bozorida bandlik ko‘rsatkichlari va tartibga solish holatini tahlil qilishga bag‘ishlangan. Unda turizm sohasida ish o‘rinlari qanday tashkil etilayotgani, bandlikning hozirgi holati, uning samaradorligi qanday ta‘minlanayotgani, shuningdek, hukumat va xususiy sektor tomonidan ushbu sohada ko‘rilayotgan chora-tadbirlar ko‘rib chiqiladi. Bundan tashqari, maqolada turizm xizmatlari sohasida bandlikni yaxshilash va tartibga solish uchun mavjud muammolar va imkoniyatlar tahlil qilinadi.

Maqolaning asosiy maqsadi O'zbekiston turizm xizmatlari bozorida bandlik bilan bog'liq vaziyatni o'rganish, ushbu sohada islohotlar samaradorligini baholash hamda uni yanada rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar berishdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda milliy statistika, Turizm qo'mitasi hisobotlari, tarmoq yangiliklari va oldingi tadqiqotlardan olingan ma'lumotlarni tahlil qilamiz. Tahlil tavsif statistikasi, qiyosiy tahlil va mavzuli tahlil kabi usullardan foydalanadi.

O'zbekistonda turistik xizmatlar sohasi iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Bu sektor nafaqat mamlakat uchun valyuta tushumlarini ko'paytirishga, balki aholi bandligini ta'minlashga ham salmoqli hissa qo'shmoqda. Turizm sektoridagi bandlik ko'rsatkichlari quyidagi asosiy omillarga bog'liq:

1. Turizm sohasida to'gridan-to'g'ri bandlik

O'zbekistonda turizm sanoati so'nggi yillarda milliy iqtisodiyotimizning strategik muhim tarmoqlaridan biriga aylandi. Turizm industriyasini rivojlantirish hududlar iqtisodiyotini mustahkamlash, ularning boy tabiiy va madaniy salohiyatini ro'yobga chiqarishda hal qiluvchi rol o'ynashi mumkin. 2019-yil 16-aprelda Qonunchilik palatasi tomonidan qabul qilingan va 2019-yil 21-iyunda Senat tomonidan tasdiqlangan "Turizm to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonunining yangi tahririga muvofiq turizm sohasi quyidagicha tavsiflanadi: "joylashtirish vositalari, transport, umumiy ovqatlanish obyektlari, ko'ngilochar, ta'lim, ishbilarmonlik, sog'lomlashtirish, jismoniy tarbiya-sport va boshqa maqsadli obyektlar, turistik faoliyatni amalga oshiruvchi tashkilotlar, ekskursiya xizmatlari ko'rsatuvchi tashkilotlar majmui, shuningdek ekskursovodlar, og'zaki tarjimonlar, turlar rahbarlari tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar majmui". Turizm juda mashaqqatli va muhim ish manbai hisoblanadi. Bu, ayniqsa, yoshlar, ayollar va mehnat migrantlarini tezroq ish bilan ta'minlash uchun turli darajadagi malakani talab qiladigan dunyodagi yetakchi ish o'rinlari yaratuvchilardan biridir. Ayrim mamlakatlarda bandlikning katta qismi turizmga to'g'ri keladi; masalan, Hindiston turizm sektorida 25 million ish o'ri bilan ish o'rinlari tashkil etish bo'yicha ikkinchi o'rinda turadi. O'zbekistonda turizmning YalMga qo'shgan hissasi 10 155,6 mlrd so'mni (YalMning 3,4 foizi) tashkil etdi, bunda 380 000-yilda sektorda 2018 dan ortiq ish o'ri (umumiy bandlikning 3,0 foizi) tashkil etildi. Turizm iqtisodiyotning turli tarmoqlarini qamrab oladi, bu esa ushbu sohada ishlayotgan xodimlar sonini aniq hisoblashni qiyinlashtiradi. Xodimlar sonini aniq baholash muammosi mehnatning o'ziga xos xususiyatlari hamda turizm sektori va iqtisodiyotning boshqa sektorlari o'rtasidagi turli munosabatlar bilan murakkablashmoqda. Turizmdagi mehnat resurslarining katta qismi mehmonxonalar, restoranlar, transport korxonalari tomonidan o'zlashtirilmoqda. JST ma'lumotlariga ko'ra, bitta xorijiy sayyohga xizmat ko'rsatish o'z vatanida deyarli to'qqiz ish o'ri yaratadi. Bandlik statistikasi shuni ko'rsatadiki, ayollar mehmonxona sektorida ishchi kuchining 50% dan ortig'ini tashkil etadi. Turizmda ish o'rinlari soni iqtisodiyotning boshqa tarmoqlariga qaraganda 1,5 barobar tez o'sib bormoqda. Turizm sohasida har 2,5 soniyada yangi ish yaratilmoqda. UNWTO ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekistonning turizm sohasidagi ish o'rinlari soni yildan-yilga o'sib bormoqda; 2014-yilda bu sohada 42 000 dan ortiq kishi ish bilan ta'minlangan bo'lsa, 2018-yilga kelib bu ko'rsatkich 50 000 ga etdi. Ulardan 47 600 nafari mehmonxona va turar joy, qolganlari esa sayyohlik agentliklari va boshqa xizmat turlari bilan shug'ullangan. Olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, umumjahon tendensiyasiga qaramasdan, O'zbekistonda turizm sohasida erkaklar ayollarga qaraganda ko'proq band. (1-rasmga qarang)¹. Turizm boshqa turli sohalar, jumladan, savdo, transport, umumiy ovqatlanish va iste'mol tovarlari ishlab chiqarishni rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Turizm sektorida mehnat va bandlik shakllarining asosiy tavsiflari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Turizm sohasida maxsus tayyorgarliksiz to'liq bo'lmagan ish kuni bilan band bo'lgan xodimlar, vaqtinchalik xodimlar va boshqa sektorlardagi xodimlarning yuqori foizi.

- Xodimlarning aksariyati malakasiz (taxminan 80%).
- Ko'p sonli malakasiz yoshlar, ayollar va norasmiy sektor xodimlari.
- Vaqtinchalik kontraktlar bo'yicha xorijiy xodimlarni ko'paytirish.
- Bandlik va ish yukining mavsumiy o'zgarishi.
- Boshqa sektorlarga nisbatan o'zgaruvchan mavsumiy ish haqi darajalari.
- Uzoq ish kuni va boshqa omillar.

Turizm dunyoda eng ko'p ish o'ri yaratadigan tarmoqlardan biridir. JST tomonidan bu borada olib borilayotgan ishlar tengsiz. Mamlakatimizda so'nggi yillarda turizm sohasida sezilarli o'zgarishlar ro'y bergani sezilarli o'sishga olib keldi. Turizmni rivojlantirish boshqa sohalarning o'sishini ham rag'batlantirmoqda.

1 <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.5555/unwtotfb0860010020182022202310?role=tab>

UZBEKISTAN								
Cod. Basic data and indicators		Notes	Units	2018	2019	2020	2021	2022
1. INBOUND TOURISM								
Data								
Arrivals								
1.1	Total		(‘000)	5,346	6,749	1,504	1,881	5,233
1.2	• Overnight visitors (tourists)		(‘000)	..	..	..	..	..
1.3	• Same-day visitors (excursionists)		(‘000)	..	..	..	..	..
1.4	* of which, cruise passengers		(‘000)	..	..	..	..	..
Arrivals by region								
1.5	Total		(‘000)	5,346	6,749	1,504	1,881	5,233
1.6	• Africa		(‘000)	1	2	0.5	1	2
1.7	• Americas		(‘000)	14	23	3	8	18
1.8	• East Asia and the Pacific		(‘000)	90	136	18	13	36
1.9	• Europe		(‘000)	5,161	6,477	1,453	1,796	5,141
1.10	• Middle East		(‘000)	5	7	2	5	7
1.11	• South Asia		(‘000)	74	101	28	58	28
1.12	• Other not classified		(‘000)	1	2	0.2	0.2	0.3
1.13	* of which, nationals residing abroad		(‘000)	..	..	..	..	..
Arrivals by main purpose								
1.14	Total		(‘000)	5,346	6,749	..	..	..
1.15	• Personal		(‘000)	5,224	6,620	..	..	..
1.16	* holidays, leisure and recreation		(‘000)	458	1,044	..	..	..
1.17	* other personal purposes		(‘000)	4,766	5,576	..	..	..
1.18	• Business and professional		(‘000)	122	128	..	..	..
Arrivals by mode of transport								
1.19	Total		(‘000)	5,346	6,749	..	..	..
1.20	• Air		(‘000)	437	657	..	..	..
1.21	• Water		(‘000)	..	..	..	..	..
1.22	• Land		(‘000)	4,909	6,092	..	..	..
1.23	* railway		(‘000)	74	63	..	..	..
1.24	* road		(‘000)	4,835	6,029	..	..	..
1.25	* others		(‘000)	..	..	..	..	..
Arrivals by form of organization of the trip								
1.26	Total		(‘000)	5,345	6,749	..	..	..
1.27	• Package tour		(‘000)	93	349	..	..	..
1.28	• Other forms		(‘000)	5,252	6,400	..	..	..
Accommodation								
1.29	Total		(‘000)	963	1,172	..	..	..
1.30	• Guests		(‘000)	2,460	2,525	..	..	..
Hotels and similar establishments								
1.31	• Guests		(‘000)	938	1,094	..	..	..
1.32	• Overnights		(‘000)	2,293	2,357	..	..	..
Expenditure								
1.33	Total		US\$ Mn	1,314	1,711	400	722	1,731
1.34	• Travel		US\$ Mn	1,144	1,513	350	596	1,437
1.35	• Passenger transport		US\$ Mn	170	198	50	126	294
Expenditure by main purpose of the trip								
1.36	Total		US\$ Mn	1,144	1,513	350	596	1,437
1.37	• Personal		US\$ Mn	1,132	1,489	306	532	1,330
1.38	• Business and professional		US\$ Mn	12	24	44	63	106
2. DOMESTIC TOURISM								
Data								
Trips								
2.1	Total		(‘000)	119,094	108,517	..	..	..
2.2	• Overnight visitors (tourists)		(‘000)	..	..	..	..	..
2.3	• Same-day visitors (excursionists)		(‘000)	..	..	..	..	..
Trips by main purpose								
2.4	Total		(‘000)	119,094	108,518	..	..	..
2.5	• Personal		(‘000)	111,792	106,534	..	..	..
2.6	* holidays, leisure and recreation		(‘000)	82,880	80,795	..	..	..
2.7	* other personal purposes		(‘000)	28,912	25,739	..	..	..
2.8	• Business and professional		(‘000)	7,302	1,984	..	..	..

1-Rasm. O‘zbekiston: Mamlakat xususiyatlari: Turizm uchun asosiy ko‘rsatkichlar²

Turizm sektorida to‘g‘ridan-to‘g‘ri bandlik asosan mehmonxonalar, restoranlar, turoperatorlar va gidlar xizmatlarida kuzatilmoqda. O‘zbekiston turizm sohasidagi mehnat bozorining o‘ziga xos jihati shundaki, u yoshlar va xotin-qizlarni ishga joylashtirish uchun ko‘plab imkoniyatlar yaratmoqda. Mehmonxona va restoranlar kabi turizm infratuzilmasi bandlikni oshirishda hal qiluvchi o‘rin tutadi. Ushbu sohada ishlayotgan xodimlarning malakasi va ko‘nikmalari turistik xizmatlar sifatiga bevosita ta‘sir ko‘rsatmoqda.

1-jadval. Turizmni rivojlantirishning asosiy ko‘rsatkichlari³

Ko‘rsatkichlar	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Turistik kompaniyalar va tashkilotlar soni	449	502	517	337	288	348	398
Jami xizmat ko‘rsatilgan, kishi	669982	713167	941990	212349	577766	673764	733764

2 <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.5555/unwtotfb0860010020182022202310?role=tab>

3 Statistika qo‘mitasi ma‘lumotlari asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

Mamlakatimizda turizm sohasini rivojlantirishning asosiy vositalaridan biri bu sohaga kiritilayotgan investitsiyalardir. Masalan, 2021-yilda turizm sohasi loyihalariga 11,4 trln so'm ajratilib, 495 loyiha amalga oshirildi. Davlat investitsiya dasturi doirasida mahalliy hokimiyat organlari bilan hamkorlikda umumiy qiymati 1,2 mlrd AQSh dollariga teng 62 loyiha moliyalashtirildi, shundan 562,7 mln AQSh dollari ajratildi, 31 loyiha yakunlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

2023-yilda turizm sohasida umumiy qiymati 22,1 trln so'mlik 735 loyiha ishga tushirilib, qariyb 23 000 yangi ish o'rni yaratildi⁴.

2-jadval. 2023-yil yanvar-dekabr oylari uchun mehnat resurslari balansi⁵

Hudud	O'rtacha doimiy aholi	Jami mehnat resurslari	Iqtisodiy faol aholi	Band bo'lgan aholining umumiy soni	Turizm sohasida ish o'rinlari soni	Ishsizlik darajasi, %	Turizm sohasida band bo'lgan aholi sonining band bo'lganlarning umumiy soniga nisbati
O'zbekiston Respublikasi	36 412 359	19 724 906	15 041 970	14 017 901	1 271 553	6,8	9,07
Qoraqalpog'iston Respublikasi	1 989 449	1 085 495	791 772	735 480	62 402	7,1	8,48
Andijon	3 358 551	1 792 785	1 429 709	1 328 981	107 755	7,0	8,11
Buxoro	2 026 874	1 084 636	858 832	803 230	63 682	6,5	7,93
Jizzax	1 491 457	800 309	597 384	553 893	52 784	7,3	9,53
Qashqadaryo	3 521 476	1 831 368	1 316 567	1 220 121	107 132	7,3	8,78
Navoiy	1 065 363	580 372	454 984	426 393	40 880	6,3	9,59
Namangan	3 031 821	1 604 257	1 214 042	1 129 143	99 032	7,0	8,77
Samarqand	4 163 369	2 181 323	1 610 986	1 504 184	123 055	6,6	8,18
Surxondaryo	2 841 782	1 483 263	1 091 807	1 011 178	99 320	7,4	9,82
Sirdaryo	905 310	493 830	364 872	338 039	48 327	7,4	14,30
Toshkent	3 022 611	1 628 664	1 329 100	1 238 561	115 257	6,8	9,31
Fargona	4 018 879	2 118 580	1 674 168	1 555 406	147 188	7,1	9,46
Xorazm	1 976 836	1 067 885	831 335	776 468	87 557	6,6	11,28
Toshkent sh.	2 998 585	1 972 139	1 476 412	1 396 824	117 182	5,4	8,39

2023-yilga mo'ljallangan O'zbekistondagi mehnat resurslari va bandlik to'grisidagi ma'lumotlar umumiy mehnat bozori va turli mintaqalardagi turizm sektorining aniq o'rni haqida tasavvur beradi. Quyida qisqacha tahlil keltirilgan:

Iqtisodiy faol aholining 15,04 mln nafarini tashkil etuvchi jami aholi orasida 14,02 mln kishi ish bilan ta'minlangan bo'lsa, qariyb 1,27 mln kishi turizm sohasida ishlaydi. Bu aholi bandligining 9,07 foizi turizm bilan shug'ullanayotganidan dalolat beradi. Milliy ishsizlik darajasi 6,8 foizni tashkil etadi.

Hududiy xususiyatlar nuqtayi nazaridan turizm sohasida eng yuqori bandlik koeffitsiyenti Sirdaryo viloyatida kuzatilmoqda, bu yerda turizm sektorining umumiy bandlikdagi ulushi 14,30 foizni tashkil etadi. Ushbu yuqori koeffitsiyent nafaqat Sirdaryodagi sayyohlik ob'ektlari soni, balki mintaqadagi aholining nisbatan kichik umumiy soni bilan ham izohlanadi. Xorazm viloyati turizmning bandlik koeffitsiyenti 11,28 foizni tashkil etadi, bu esa mahalliy bandlikning turizmga sezilarli darajada bog'liqligini ko'rsatadi. Andijon shahrida sayyohlar bandligining eng past koeffitsiyenti 8,11 foizni tashkil etadi.

Ishsizlikning eng yuqori darajasi Surxondaryo va Jizzaxda - 7,4 foiz, eng past darajasi esa Toshkentda - 5,4 foiz. Buxoro, Sirdaryo, Samarqand va Xorazm kabi sayyohlar bandligi koeffitsiyenti yuqori bo'lgan hududlar

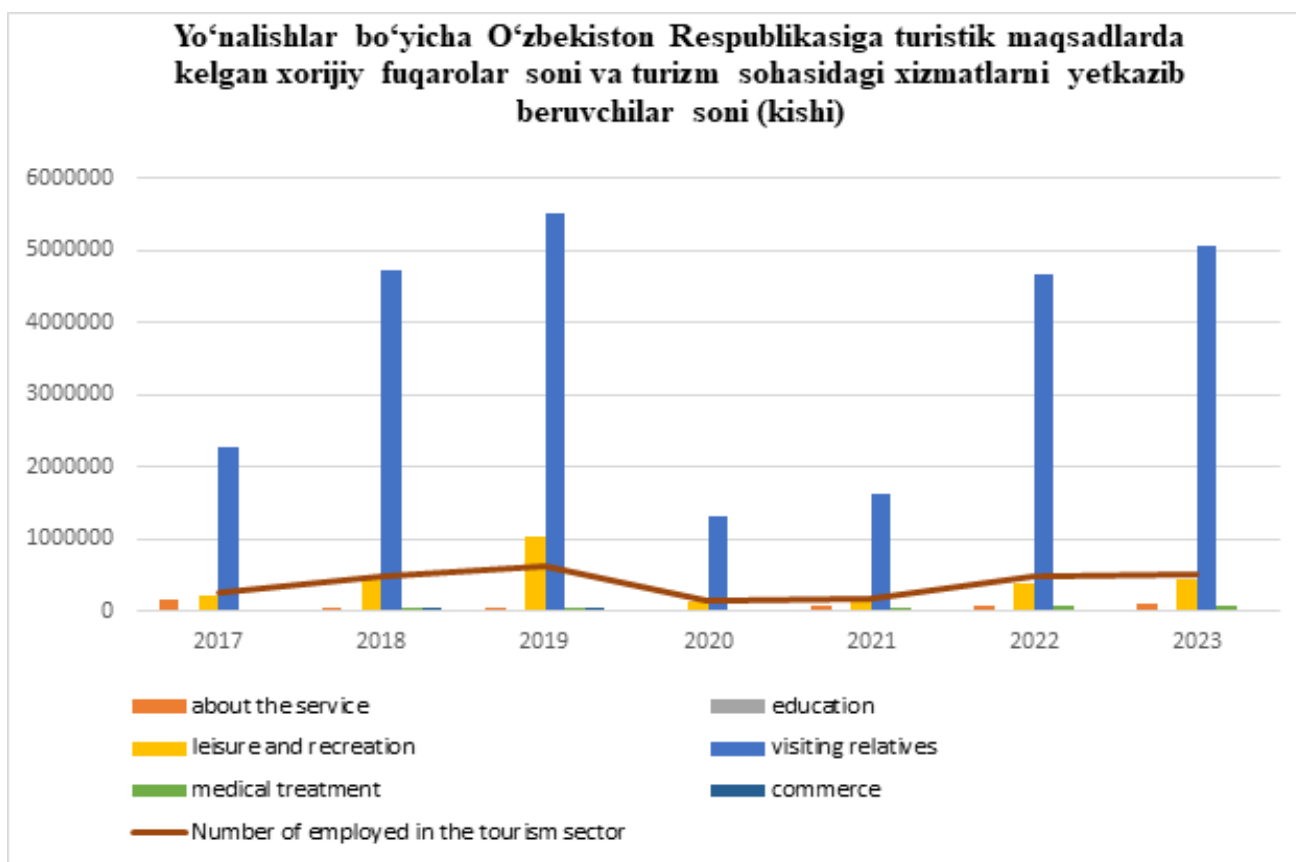
⁴ https://uza.uz/oz/posts/ozbekiston-turizm-sohasi-rivojlanishning-yuksak-bosqichiga-chiqmoqda_529492

⁵ Muallif tomonidan O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasining rasmiy saytidan olingan ma'lumotlar asosida tayyorlandi

turizmga ko‘proq qaram iqtisodiyotga ega bo‘lishi mumkin. Ammo bu shuni anglatadiki, bu hududlar turizmga bo‘lgan talabning o‘zgarishiga yanada sezgir bo‘lishi mumkin. Turizm sohasida ish bilan bandlikning yuqoriligi va ishsizlikning past darajasi o‘rtasida to‘g‘ridan-to‘g‘ri bog‘liqlik yo‘q, bu boshqa iqtisodiy omillar ham hududlardagi ishsizlik darajasiga ta‘sir ko‘rsatayotganini ko‘rsatmoqda. Ma‘lumotlar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda turizm bandlikning muhim sektori bo‘lsa-da, uning ta‘siri hududlarda sezilarli darajada farq qiladi. Sirdaryo va Xorazm kabi turizmga bandlik koeffitsiyentlari yuqori bo‘lgan hududlar ushbu sektorga tobe ekanini ko‘rsatmoqda, bu esa ushbu sohalardagi iqtisodiy barqarorlik va bandlik tendensiyalariga ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Biroq, butun mamlakat bo‘ylab ishsizlikning turli darajalari mehnat bozori muammolarini hal etishga ko‘p qirrali yondashuv zarurligini ko‘rsatmoqda.

2. Bevosita bog‘liq sektorlarda bandlik.

Turizmning multiplikativ samarasi tufayli u boshqa tarmoqlarda ham ish o‘rinlari yaratishga ko‘maklashmoqda. Xususan, transport, hunarmandchilik, savdo va xizmat ko‘rsatish sohalari turizmni rivojlantirish bilan bog‘liq. Masalan, sayyohlar yoki hunarmandchilik mahsulotlari ishlab chiqaruvchilarga xizmat ko‘rsatuvchi transport kompaniyalari turizmdan foyda ko‘rmoqda, bu esa ushbu sohalarda bandlik ko‘rsatkichlarining oshishiga olib kelmoqda.

3-rasm. Turizm statistikasi va bandlik tahlili (2017-2023)⁶

Taqdim etilgan jadvalda 2017-yildan 2023-yilgacha turizm to‘g‘risidagi ma‘lumotlar, shu jumladan turli turdagi tashriflar va turizm sohasida bandlik ko‘rsatilgan. Xorijlik tashrif buyuruvchilar soni 2017-yildagi 2 690 074 tadan 2023-yilda 5 703 731 taga yetdi. 2020-yilda COVID-19 pandemiyasiga to‘g‘ri keladigan sezilarli pasayish kuzatilib, bu ko‘rsatkich 1 504 126 kishiga kamaydi.

Turizm sohasida band bo‘lganlar soni 2017-yildagi 244 797 tadan 2019-yilda 614 115 taga ko‘tarilib, pandemiya tufayli 2020-yilda 136 875 taga keskin tushib, 2023-yilga kelib 519 040 taga yetdi.

Dam olish va dam olishga keluvchilar soni 2017-yildagi 203 695 tadan 2019-yilda 1 043 929 taga keskin oshdi. 2020-yilda bu raqam kamaygan bo‘lsa-da, barqarorlashdi va 2023-yilga kelib 427 459 taga yetdi.

Qarindoshlarini ziyorat qilish uchun tashrif buyuruvchilar O‘zbekistondagi madaniy yoki ijtimoiy ustuvorliklarni aks ettiruvchi eng yirik guruh bo‘lib, 2017-yildagi 2 272 346 tadan 2023-yilda 5 076 799 taga ko‘paydi va 2020-yilda COVID-19 cheklovlari tufayli sezilarli pasayish kuzatiladi.

6 Muallif tomonidan O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasining rasmiy saytidan olingan ma‘lumotlar asosida tayyorlandi

Ishbilarmonlik safarlari statistikasi nisbatan barqaror bo'lib qoldi, bu esa 2020-yildagi pasayishdan keyin 2017-yildagi 159 944 tadan 2023-yildagi 91 333 taga yetdi. Tibbiy ko'rsatkichlar bo'yicha sayohatchilar soni barqaror o'sishni ko'rsatdi, 2017-yilda 28 705 tadan boshlab, 2023-yilda 76 283 taga yetdi va 2020-yilda sezilarli pasayish kuzatildi. Ushbu ma'lumotlar pandemiyaning 2020-yilda O'zbekistonning turizm sektoriga jiddiy ta'sirini va kelgusi yillarda tiklanishini aks ettiradi. 2023-yilga borib turizm sohasida bandlik va boshqa ko'rsatkichlar pandemiya oldingi darajaga qaytdi, bu esa sektorning barqaror tiklanayotganidan dalolat beradi.

O'zbekistonda sayyohlik mavsumi bahor va kuzda eng yuqori cho'qqiga yetadi. Demak, mavsumiy bandlik turli sohalarda, ayniqsa, turizm yo'nalishlarida keng tarqalgan. Mavsumiy ish o'rinlari turistik xizmatlarga mavsumiy talabga javoban tashkil etiladi. Bu bandlik turli sohalarga, jumladan, mehmonxona va restoranlardagi ish o'rinlariga ham taalluqlidir. Bundan tashqari, mavsumiy bandlik yoshlar va talabalar uchun ish tajribasini ta'minlaydi.

Ish o'rinlari tashkil etish va bandlikni ta'minlashda turizm sohasi hal qiluvchi o'rin tutadi. Turizm sektoridagi bandlik statistikasi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

To'g'ridan-to'g'ri bandlik: turoperatorlar, mehmonxonalar, restoranlar, gidlar va madaniy va tarixiy ob'ektlar xodimlari.

Bilvosita bog'liq sektorlar: Turistik xizmatlar ko'rsatuvchi kompaniyalar, hunarmandlar, transport kompaniyalari va boshqalar.

Mavsumiy bandlik: Eng yuqori turistik mavsumlarda yaratilgan ishga joylashishning qo'shimcha imkoniyatlari.

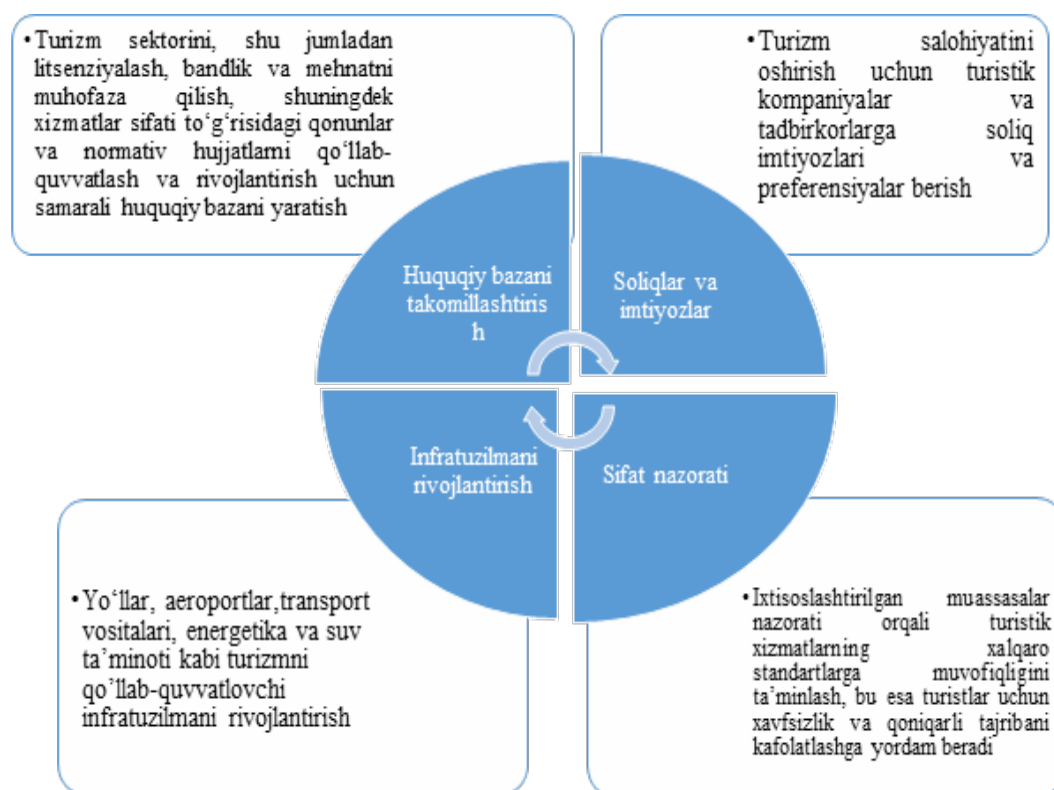
Ushbu sektorda bandlik ko'rsatkichlarini yaxshilash uchun quyidagi choralarni ko'rish lozim:

Davlat va xususiy sektorlar o'rtasidagi hamkorlikni kengaytirish orqali turizm sektori xodimlarining sifati va malakasini oshirish.

Ish o'rinlari yaratishga investitsiyalar: Mehmonxonalar, restoranlar va turizm infratuzilmasini rivojlantirishga yo'naltirilgan investitsiyalarni jalb etish.

Mavsumiy bandlikni yaxshilash: Yangi turistik mahsulotlarni ishlab chiqish orqali turizm mavsumini kengaytirish va yil bo'yi ish o'rinlari yaratish.

O'zbekistonda turistik xizmatlar bozorini tartibga solish huquqiy, iqtisodiy va ma'muriy vositalar yordamida amalga oshiriladi.

4-rasm. Turistik xizmatlar bozorini tartibga solish⁷

Turizm sohasida bandlikni tartibga solish chora-tadbirlari quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

Ta’lim va o‘qitish: Turizm xodimlarini o‘qitish, shu jumladan yoshlarni kasb-hunar ta’limiga jalb qilish va ularning xalqaro malakasini oshirish uchun maxsus dasturlar va kurslar tashkil etish.

Mehnatni muhofaza qilish: Turizm sohasida mehnat sharoitlarini yaxshilash, xavfsizlik standartlariga rioya qilish va xodimlar huquqlarini himoya qilish.

Tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash: Yangi ish o‘rinlari yaratish uchun grantlar va kreditlar orqali turizmga kichik va o‘rta korxonalarni qo‘llab-quvvatlash.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistonda turizm xizmatlari bozorida bandlikni rivojlantirish va tartibga solish yo‘nalishida amalga oshirilayotgan transformatsion islohotlar sektorda yangi bosqichni boshlab bermoqda. Turizm xizmatlarida bandlik ko‘rsatkichlarini oshirish va raqamli iqtisodiyot tamoyillarini integratsiya qilish orqali nafaqat yangi ish o‘rinlari yaratilmoqda, balki xodimlarning raqamli kompetensiyalarini mustahkamlash ham ta’minlanmoqda. Bu jarayon turizm sohasida samarali bandlikni shakllantirish, yuqori malakali kadrlarni tayyorlash va mamlakat iqtisodiyotining raqamli transformatsiyasiga mos ravishda bozor mexanizmlarini kuchaytirishga xizmat qilmoqda.

Shu asosda quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

Raqamli ko‘nikmalarni rivojlantirish – turizm xodimlari uchun maxsus o‘quv kurslari va treninglar tashkil etish orqali ularning zamonaviy texnologiyalardan foydalanish malakasini oshirish.

Bandlik monitoringini kuchaytirish – turizm xizmatlari bozorida bandlik ko‘rsatkichlarini muntazam kuzatib boruvchi raqamli monitoring tizimini joriy etish.

Davlat–xususiy hamkorlikni kengaytirish – infratuzilma loyihalari, yangi xizmat turlari va kadrlar tayyorlash dasturlarini qo‘llab-quvvatlashda davlat va xususiy sektor sherikligini mustahkamlash.

Mavsumiy bandlikni barqarorlashtirish – turizmning mavsumiy xususiyatini hisobga olgan holda, qo‘shimcha xizmatlar va tadbirlar orqali yil davomida barqaror ish o‘rinlari yaratish.

Innovatsion yondashuvlarni qo‘llash – raqamli platformalar, elektron xizmatlar va onlayn marketing imkoniyatlaridan keng foydalanib, turizm xizmatlari bozorida bandlikni diversifikatsiya qilish.

Umuman olganda, bunday strategik chora-tadbirlar O‘zbekistonda turizm sohasida samarali bandlikni ta’minlash, iqtisodiy o‘sishni qo‘llab-quvvatlash va xalqaro bozorda raqobatbardosh xizmatlar yaratishga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Habibullo Norqulov. “The Role of Personnel in the Tourism Sector in the Context of Globalization.” Economics, Management, Service: Current Problems and Prospects (2023): 5-7.
2. Ibodullayev N. E. “Touristic Resources of Uzbekistan.” Text of Reports. Samarqand 9 (2008).
3. Kuralbayev A.A., Myrzaliev B.S., Sevim B. (2015). “Organizational and Economic Problems in the Management of the Spiritual-Historical Development of Tourism in the South Kazakhstan Region.” International Review of Management and Marketing 6(2): 219-226.
4. Norchaev A. “Ways to Mitigate the Impact of the COVID-19 Pandemic on Tourism in Uzbekistan.” Scientific Electronic Journal of Economics and Innovative Technologies, no. 5 (2020). <http://iqtisodiyot.tsue.uz/>
5. Usmonov Sardor and Iroda Toshtemirova. “The Importance of Non-Agricultural Activities in the Sustainable Economic Growth of Regions and the Role of Rural Tourism.” Scholar 1.25 (2023): 65-72.
6. Ro‘ziyev Sh. “Methodology for Indicative Management of the Organizational and Economic Mechanism for Developing Historical and Cultural Tourism in Uzbekistan.” Economics and Finance. <https://cyberleninka.ru/>
7. Bahrombek Murodjonov. “Key Indicators of the Tourism Sector in Uzbekistan.” Education, Science, and Innovative Ideas in the World 41.1 (2024): 33-34.
8. Koroleva N.V. “Simulation Modeling of Tourism Development Directions in Recreational Zones of the Region.” Maykop, 2007. 164 p.
9. Based on the information from the Statistics Agency under the President of the Republic of Uzbekistan, developed by the author.
10. https://uza.uz/oz/posts/ozbekiston-turizm-sohasi-rivojlanishning-yuksak-bosqichiga-chiqmoqda_529492
11. <https://uza.uz/posts/529492>

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS

23-24

OCTOBER
2030

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

23-24
OCTOBER
2025

3RD CONFERENCE:
MACHINE LEARNING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE:
A NEW APPROACH TO ECONOMETRIC ANALYSIS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

UZBEKISTAN
STRATEGY
23-24 OCTOBER

- ARTIFICIAL INTELLIGENCE
AND DIGITAL TECHNOLOGIES
- ECONOMETRICS AND
BUSINESS ANALYTICS
- DATA SCIENCE (DATABASES)
- DIGITAL GOVERNMENT
- DIGITAL TRANSFORMATION
- ECONOMIC STATISTICS
- QUANTITATIVE MEASUREMENT
OF THE ECONOMY

2nd CONFERENCE:
BANKING AND
FINANCIAL SYSTEM AND
DIRECTIONS FOR DEVELOPING
THE PRIVATE SECTOR

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

СТРАТЕГИЯ
«УЗБЕКИСТАН –2030»

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

strategy2025.tsue.uz

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH
SHAROITIDA BARQAROR IQTISODIY
O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI

2030

<https://strategy2025.tsue.uz/>

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS ФОРУМ UZBEKISTAN
STRATEGY

ISSN: 2992-8982

Elektron pochta: sq1141983@gmail.com

Telefon: +998 93 124 57 11

Sayt: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Telegram: https://t.me/taraqqiyot_va_talim_uz

ISBN 978-9910-8110-8-1

9 789910 811081

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI